

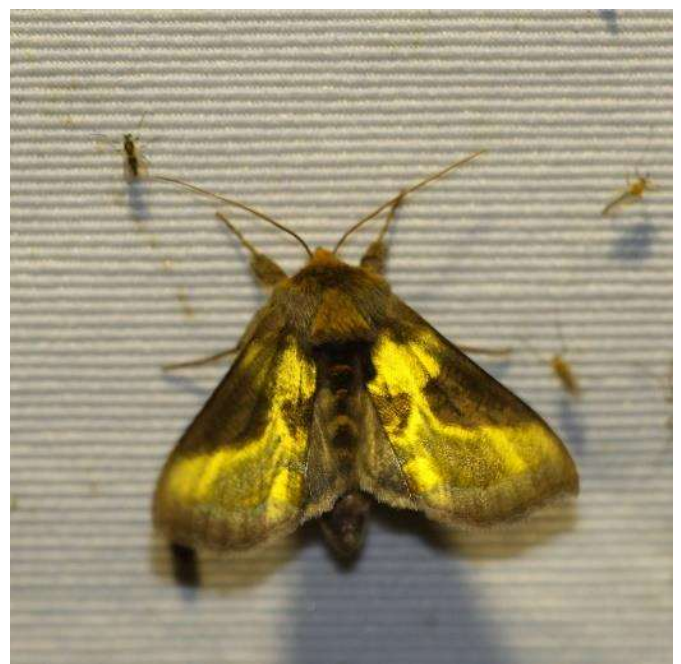
Het exemplaar van de Haagbeukmot (*Agrotera nemoralis*) dat op de Schaopedobbe waargenomen werd, op 17 v 2017. Foto Gerrit Tuinstra. (zie pag. 25)

Vlekmijn en bladrol van *Caloptilia fidella*. Oldeberkoop 4 x 2017. Foto Gerrit Tuinstra.(zie pag. 23)

Eikenpage (*Favonius quercus*) Excursie Delleboersterheide 8 juli 2017. Foto: G. Bergsma (zie pag. 11)

Kopervlinder (*Diachrysia chrysitis*), excursie Fochtelooërveen, 27 mei 2017. Foto: J.Bouma (zie pag. 9)

voor het eerst in Friesland vastgesteld werd. Op 15 en 20 augustus werden opnieuw mijnen gevonden, door dezelfde waarnemer en in dezelfde omgeving. De vondsten zijn met prachtige foto's gedocumenteerd op de website waarneming.nl (www.waarneming.nl). Een aanrader om deze foto's te bekijken, voor een ieder die in zijn omgeving ook eens op zoek wil naar *C. fidella*!

C. fidella is dus in korte tijd bekend geworden uit een groot deel van Nederland. Dit geldt ook voor een andere soort die vrij recent in Nederland ontdekt is: *C. hemidactylella*. De rupsen van deze soort leven met name op Spaanse aak (*Acer campestre*). In 2011 werd in het tijdschrift Entomologische Berichten een artikel gepubliceerd over deze soort en de eerste Nederlandse vondsten (Corver, Muus & Ellis 2011). Vanaf 2007 werd de soort verspreid over Nederland waargenomen, terwijl de eerste vangst al in 2003 gedaan bleek te zijn. Inmiddels komt de soort over geheel Nederland voor, met name ook in de noordelijke provincies, getuige het kaartje dat getoond wordt op de website Microlepidoptera. Dat de soort inderdaad op veel plekken voorkomt is ook de ervaring van de auteur. Zo zijn bijvoorbeeld ook in het Lauwersmeer de opvallende bladrollen talrijk gevonden, op Spaanse aak.

Literatuur en websites

Corver S., Muus T. & Ellis, W. 2011. *Caloptilia hemidactylella*: new to the Netherlands. Notes on distribution, morphology and biology (Lepidoptera: Gracillariidae). Entomologische Berichten 71 (2) 2011.

Koster S. 2010. Faunistische mededelingen voorjaarsvergadering 2010 Sectie Snellen; verslag in Franje 13 (26), september 2010.

Prick M., Cupedo F. & Schreurs A. 2017. *Caloptilia honoratella* (Lepidoptera: Gracillariidae): een nieuwe soort voor de Nederlandse fauna. Entomologische berichten 77 (5) 2017.

Website www.kleinevlinders.nl, Stichting Tinea – Kleine Vlinders (geraadpleegd oktober 2017).

Website www.microlepidoptera.nl, Atlas van de kleinere vlinders in Nederland (geraadpleegd oktober 2017).

***Agrotera nemoralis*, de Haagbeukmot, nieuw voor Friesland – Gerrit Tuinstra**

Dat niet alle kleine vlinders ofwel microlepidoptera klein en moeilijk te determineren zijn, wordt wel bewezen door *Agrotera nemoralis*, de haagbeukmot. Overigens moet men daarbij wel in het achterhoofd houden dat de verdeling in micro's en macro's in feite kunstmatig en door de mens aangebrachte is. Sommige families worden tot de micro's gerekend, andere tot de macro's.

De prachtige *A. nemoralis* is niet te verwarren met andere soorten, althans in Nederland. In tropische gebieden komen soorten voor die (behoorlijke) overeenkomsten vertonen met de vlinder. In Europa is *A. nemoralis* de enige vertegenwoordiger uit het geslacht *Agrotera*. De soort behoort tot de subfamilie

Spilomelinae, binnen de familie Crambinae (website Fauna Europaea). *A. nemoralis* heeft een spanwijdte van 20-24 mm (Goater 1986) en een zeer kenmerkende en opvallende kleur en tekening. Ook de houding van de vlinder in rust is opvallend, waarbij de vleugels plat neergelegd worden en de voorvleugels in het geheel zichtbaar zijn. (zie foto pag. 16).

Op 17 mei 2017 werd door de auteur – voor zover bekend – het eerste exemplaar van *A. nemoralis* voor Friesland gevangen. Het exemplaar werd op licht gevangen aan de zuidrand van het natuurgebied de Schaopedobbe nabij Elsloo, in eigendom en beheer bij It Fryske Gea. Het was een qua weersomstandigheden prima avond en ‘het vloog goed’! Voor wat betreft de macro’s werden er meer dan 110 soorten waargenomen, wat behoorlijk veel is, zeker voor deze tijd van het jaar. Opvallend op deze avond waren de diverse soorten van het geslacht Eupithecia (dwerg- of bloemspanners), waaronder drie zeldzame tot zeer zeldzame soorten *E. indigata* (dennendwergspanner), *E. abietaria* (spardwergspanner) en *E. exigua* (loofboomdwergspanner).

Afgaande op de verspreidingsinformatie die getoond wordt op de websites Kleine Vlinders, Microlepidoptera en Waarneming.nl, alsmede de waarneming van de Schaopedobbe, is *A. nemoralis* inmiddels in Nederland in alle provincies waargenomen. In het verleden was *A. nemoralis* een soort die maar weinig waargenomen werd en dan met name in de provincies Noord-Brabant en (zuidelijk) Limburg (Huisman et al 2013). Blijkbaar is de soort de laatste jaren algemener geworden, ofwel wordt de soort in ieder geval meer waargenomen. Opvallend is wel dat er de laatste jaren veel waarnemingen gedaan zijn in de provincie Flevoland! Blijkbaar zijn hier de voedselplanten in de relatief recent aangelegde bossen voldoende aanwezig. Volgens Goater (1986) is haagbeuk (*Carpinus betulus*) de voedselplant van *A. nemoralis*, maar ook hazelaar (*Corylus*), kastanje (*Castanea*) en eik (*Quercus*) worden genoemd (Slamka 1997). In ieder geval eik komt natuurlijk in de bossen langs de heide en graslanden van de Schaopedobbe veelvuldig voor. Niet heel ver van de vindplaats groeien ook een aantal mooie struiken hazelaar (*Corylus avellana*).

Zeker in de zuidelijke delen van onze provincie is het opletten op deze soort de komende jaren. De afstand tot Flevoland (inclusief Noordoostpolder, waar *A. nemoralis* ook waargenomen is) is tenslotte niet heel erg groot!

Literatuur en websites

Goater B. 1986. British pyralid moths, A guide to their identification. Harley Books, Essex, England.

Huisman K.J., Koster J.C., Muus T.S.T. & Nieukerken, E.J. van, 2013.

Microlepidoptera in Nederland, vooral in 2007 – 2010, met een terugblik op 30 jaar faunistisch onderzoek. Entomologische berichten 73 (3) 2013.

Slamka, F. 1997. Die Zünslerartigen (Pyraloidea) Mitteleuropas, bestimmen, verbreitung, flugstandort, lebensweise der raupen. Bratislava, Slowakei.

Website Fauna Europaea (www.fauna-eu.org), Secretariat Museum für naturkunde, Berlin. Geraadpleegd oktober 2017.

Website Kleine Vlinders (www.kleinevlinders.nl), Stichting Tinea – Kleine Vlinders (geraadpleegd oktober 2017).

Website Microlepidoptera (www.microlepidoptera.nl), Atlas van de kleinere vlinders in Nederland (geraadpleegd oktober 2017).

Website Waarneming.nl (www.waarneming.nl) (geraadpleegd oktober 2017).

De oogst van 2017 Mariske Pemmelaar-Groot

Inleiding

Hoe gaat het vlinderjaar 2017 mijn boeken in? Ik heb daar een zeer wisselend gevoel over. Er waren maar een paar pieken en vooral veel dalen. Het weer wisselde in 2017 ook extreem met pieken en dalen.

April was te koud, mei maakte het dan weer goed. Te goed; het werd warm en heel droog. Zo droog zelfs dat de Dopheide op sommige plekken verdroogde. Het was zo warm op 11 mei dat ik een **grootvlekkige Viervlek** (libel) in de berm van de Tjongervallei zag.

Volgens het nieuwe boek “**Libellenrijk Fryslân**” werden deze libellen tijdens de warme voorzomers van 2003 en 2004 gevonden. Een citaat uit het boek: “*Jammer genoeg zien we deze prachtige “grootvlekken” sinds 2005 niet meer. Het is nu weer wachten op een vroeg en warm voorjaar*”. Wat mij betreft voldeed het warme voorjaar van 2017 daar dus aan.

De droogte van mei heeft denk ik voor de rest van het jaar een behoorlijke vlinderdip veroorzaakt. Er ontwikkelden zich veel minder nectarbloemen. Dat had tot gevolg had dat er veel minder vlinders vlogen. Het wisselvallige weer met veel regen in de zomer stimuleerde wel de groei van de vegetatie maar niet de bloei.

Dit jaar stond voor mij in het teken van subtiele afwijkingen. De foto's die ik maakte van sommige soorten of de foto's die ik doorstuurde naar Gerard Bergsma en Siep Sinnema zorgden pas voor een aha-beleving achteraf!

Wanneer je kijkt

Zie je nog niet

Wanneer je ziet

Grijpt het je aan

Willem Hussem (1900-1974 schilder en dichter)